

แนวคิดการจัดการสอนหลักสูตรการบริหารเภสัชกรรม 6 ปี บนพื้นฐานของการเรียนสายปฏิบัติ

สตีตพงศ์ ธนวิริยะกุล, ปัทมาธิดา นุกุลกิจ และ รัสเชีย ปริญญา

ภาควิชาเภสัชศาสตร์สังคมและบริหาร คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิตให้มีระยะเวลาเรียน 6 ปีตามข้อกำหนดของสภาเภสัชกรรม ถือได้ว่าส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิชาชีพอย่างมาก เป็นการยกระดับมาตรฐานทางวิชาชีพให้สูงขึ้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้มีการปฏิรูประบบการเรียนการสอนให้อยู่บนฐานของผู้ป่วยอย่างแท้จริง โดยจัดให้มีการเรียนการสอนแบบสายปฏิบัติ ที่มีการจัดแบ่งระดับช่วงชั้นการเรียนเป็นพรีคลินิกในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 คลินิกในชั้นปีที่ 4 และ 5 และการฝึกปฏิบัติงานในชั้นปีที่ 6 พร้อมปรับการเรียนในชั้นคลินิกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 10 สัปดาห์ หมุนเวียนเรียนทั้งปีนับแต่ชั้นปีที่ 4 เป็นต้นไป หากทำได้จริงก็จะเป็นจุดเปลี่ยนของการพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญ

คำสำคัญ : หลักสูตรการบริหารเภสัชกรรม 6 ปี เภสัชศาสตร์ศึกษา คณะเภสัชศาสตร์

รับต้นฉบับ: 24 พย. 2552, รับลงตีพิมพ์: 29 ธค. 2552

ผู้ประสานงานบทความ: สตีตพงศ์ ธนวิริยะกุล ภาควิชาเภสัชศาสตร์สังคมและบริหาร คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน

กรุงเทพมหานคร 10330 E-mail: Sathitpong.T@chula.ac.th

ทำไมต้องจัดการเรียนการสอนแบบสายปฏิบัติ

เป็นที่ทราบกันดีว่าระบบการศึกษาแบบสากลนั้น จัดแบ่งลักษณะของการเรียนเป็น 2 ลักษณะคือ การเรียนการสอนสายวิทยาศาสตร์ (sciences) โดยมีวุฒิการศึกษาเป็นปริญญาตรี โท และเอก และการเรียนการสอนสายปฏิบัติ (practice) ที่มีวุฒิการศึกษาเป็นปริญญาวิชาชีพ และวุฒิปริญญาชั้นสูงของแต่ละสาขาวิชาชีพ

สำหรับวิชาชีพเภสัชกรรม ระบบการเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะการเรียนเป็นแบบสายวิทยาศาสตร์ มีวุฒิการศึกษาเป็นเภสัชศาสตรบัณฑิต (ภบ.) เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต (ภม.) และเภสัชศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภด.) ซึ่งเน้นการเรียนการสอนในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเป็นสำคัญ ในระดับปริญญาตรีมีการกำหนดจำนวนชั่วโมงการฝึกปฏิบัติงานขั้นต่ำ 500-1,000 ชั่วโมง และไม่มี การจัดแบ่งการเรียนเป็นระดับพรีคลินิก (preclinic) คลินิก (clinic) และการฝึกปฏิบัติงาน (clerkship) เหมือนเช่นการเรียนสายปฏิบัติของคณะแพทยศาสตร์

ข้อบังคับสภาเภสัชกรรมว่าด้วยการรับรองปริญญา ประกาศนียบัตรในวิชาเภสัชศาสตร์ หรือวุฒิปริญญาวิชาชีพเภสัชกรรมของสถาบันต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการสมัครเป็นสมาชิก พ.ศ. 2551 (1) กำหนดให้หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตต้องมีระยะเวลาการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นหลักสูตร 6 ปี ประกาศดังกล่าวได้ก่อให้เกิดคำถามต่าง ๆ มากมายเช่น ประสิทธิภาพของหลักสูตร นั่นคือการเรียนในระยะเวลาที่มากขึ้นจะทำให้คุณภาพบัณฑิตสูงขึ้นจริงหรือ ลักษณะการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนเพียงแค่วิธีการฝึกปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นตลอดทั้งปีในชั้นปีที่ 6 เท่านั้นหรือ จำนวนและคุณภาพของแหล่งฝึกปฏิบัติงานควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้สภาเภสัชกรรมก็ไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงไว้แต่อย่างใด นอกจากการกำหนดมาตรฐานให้มีแหล่งฝึกปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตให้เป็น 6 ปีนั้นมีทั้งในสาขาการบริหารเภสัชกรรมที่เน้นในเรื่องการดูแลรักษาผู้ป่วย และในสาขาเภสัชศาสตร์ที่เน้นเรื่องผลิตภัณฑ์ยา อย่างไรก็ตามบทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสาขาการบริหารเภสัชกรรมเท่านั้น

ในทางปฏิบัติแล้ว การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตในปัจจุบันให้เป็นหลักสูตรในสาขาการบริหารเภสัชกรรม 6 ปีนั้น ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง

วิชาชีพอย่างมาก เป็นการยกระดับมาตรฐานทางวิชาชีพให้เทียบเท่ากับแพทย์หรือทันตแพทย์ แต่ในความเป็นจริงนั้น คณะเภสัชศาสตร์ยังไม่ได้มีการปรับตัวมากนักเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สิ่งสำคัญที่พึงเข้าใจและเปลี่ยนแปลงคือการปรับเปลี่ยนลักษณะการเรียนการสอนจากสายวิทยาศาสตร์ (pharmaceutical science) มาเป็นสายปฏิบัติ (pharmaceutical practice) ควรทำให้สอดคล้องกับปริญญาบัตรใหม่เมื่อจบการศึกษา (Doctor of Pharmacy) และการศึกษาหลังปริญญาในหลักสูตรวุฒิปริญญาชั้นสูงในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเภสัชกรประจำบ้าน (residency)

การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เป็นการมองเชิงวิสัยทัศน์ ซึ่งอาจมีผู้ไม่เห็นด้วยเพราะมีความเคยชินกับสิ่งที่เป็นอย่าง การปรับหลักสูตรในปัจจุบันก็เป็นเพียงแต่จัดหลักสูตรให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยปรับให้มีการสอนทางคลินิกที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยให้มากขึ้น เช่น เพิ่มรายวิชาเภสัชกรรมบำบัด (pharmacotherapy) และปรับให้มีการฝึกปฏิบัติงานในลักษณะเดิมแต่เพิ่มจำนวนชั่วโมงมากขึ้น สำหรับผู้ที่ต้องดูแลในการจัดหาแหล่งฝึกปฏิบัติงานให้กับบัณฑิตแล้ว อาจตั้งข้อสงสัยว่าการฝึกปฏิบัติงานแบบเดิมจะมีคุณภาพที่เพิ่มขึ้นได้อย่างไร เพราะการฝึกปฏิบัติงานของนิสิตเภสัชศาสตร์จะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันและพร้อมกันทั่วประเทศ ซึ่งปัจจุบันต้องมีแหล่งฝึกรองรับนิสิตถึง 1,800-2,000 คนต่อปี ทั้งนี้เพราะระบบการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิมคือ เรียนทอมต้นและทอมปลาย มีการสอบ 2 ครั้งแบ่งเป็นการสอบกลางภาคและปลายภาคการศึกษา นิสิตจึงต้องฝึกงานในช่วงปิดภาคฤดูร้อนพร้อมกันทั้งหมด ลักษณะการเรียนเช่นนี้ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้

ผู้เขียนเห็นว่าควรใช้โอกาสนี้ในการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนของหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารเภสัชกรรมให้เป็นแบบสายปฏิบัติ โดยแบ่งการเรียนการสอนให้มีระดับชั้นเป็นพรีคลินิก (preclinic) ในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 คลินิก (clinic) ในชั้นปีที่ 4 และ 5 และการฝึกปฏิบัติงาน (clerkship) ในชั้นปีที่ 6 การเรียนการสอนจะมีการจัดแบ่งให้เป็นไปตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ และให้นิสิตหมุนเวียนไปเรียนและฝึกปฏิบัติงานทั้งปีในแหล่งฝึกปฏิบัติงานเฉพาะของแต่ละสถาบันเท่านั้น แหล่งฝึกก็จะมีนิสิตฝึกปฏิบัติงานได้ตลอดทั้งปี ทำให้สามารถพัฒนางานเภสัชกรรมได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดชะงัก

การเปรียบเทียบการเรียนการสอนในชั้นคลินิก กับหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต

การเรียนการสอนในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต แบ่งการเรียนการสอนเป็น 3 ระดับคือ 프리คลินิก (preclinic) ในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 คลินิก (clinic) ในชั้นปีที่ 4 และ 5 และ ฝึกปฏิบัติงาน (clerkship) ในชั้นปีที่ 6 การเรียนการสอนในชั้น "คลินิก" นั้นประกอบไปด้วยภาคทฤษฎี วิชา ทักษะ และเวชปฏิบัติ ซึ่งทั้งหมดนี้มีการจัดให้มีการเรียนการสอนและการปฏิบัติจริง รวมทั้งการวัดผลการเรียนที่ต่อเนื่อง และบูรณาการสิ่งที่เรียนไปฝึกปฏิบัติใช้จริง และในชั้นปีที่ 6 หรือ "clinical clerkship" จะมีเฉพาะวิชาทักษะและเวชปฏิบัติที่นิสิตแพทย์สามารถตัดสินใจในการรักษาได้ภายใต้ การควบคุมดูแลของอาจารย์แพทย์ การเรียนการสอนใน ระดับชั้น "คลินิก" (ปี 4-5) จะจัดแบ่งเป็น 4 กลุ่ม (module) กลุ่มละ 10 สัปดาห์รวม 40 สัปดาห์ โดยไม่มีการปิดเทอม ไม่มีการสอบกลางภาคและปลายภาคเหมือนปกติ แต่จะมีการสอบและประเมินผลของแต่ละรายวิชาในขณะที่เรียนในแต่ละ module ควบคู่กันไปด้วย และเมื่อจบภาคการศึกษา ตามกรอบของมหาวิทยาลัยก็สามารถมีคะแนนในแต่ละ รายวิชาส่งตามกำหนดเวลาได้

การเรียนการสอนสำหรับนิสิตเภสัชศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในหลักสูตรปัจจุบัน มีช่วงเวลารเรียนปกติเป็น 2 ภาค การศึกษา ภาคละ 15 สัปดาห์ และฝึกปฏิบัติงานในช่วงปิด เทอมอีก 10 สัปดาห์ รวมเป็น 40 สัปดาห์เช่นกันเหมือนใน หลักสูตรแพทยศาสตร์ เพียงแต่วิธีการเรียนและการสอบที่ แตกต่างกัน

ตัวอย่างการจัดแบ่ง module ในหลักสูตรแพทยศาสตร บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 4-6 มีดังนี้ (2)

ชั้นปีที่ 4:

1. สัรวจอนามัยชุมชน (community medicine) 1 สัปดาห์
2. สูตินรีเวชศาสตร์ (obstetrics-gynaecology) 10 สัปดาห์
3. ศัลยกรรม (surgery) 10 สัปดาห์
4. อายุรกรรม (medicine) 10 สัปดาห์
5. กุมารเวชศาสตร์ (pediatrics) 10 สัปดาห์

ชั้นปีที่ 5:

1. เวชศาสตร์ป้องกัน (community medicine and psychiatry) 10 สัปดาห์
2. ผู้ป่วยนอกและการแพทย์ฉุกเฉิน (ambulatory care and medical emergency) 10 สัปดาห์

3. การบาดเจ็บและอุบัติเหตุ (traumatology and surgical emergency) 10 สัปดาห์
4. โรคเรื้อรังและการแพทย์ในช่วงวิกฤติ (care for critical, chronic and terminal illness) 10 สัปดาห์

ชั้นปีที่ 6:

1. การเตรียมความพร้อม (introduction to clinical clerkship) 2 สัปดาห์
2. อายุรกรรม (medicine) 10 สัปดาห์
3. เวชปฏิบัติทั่วไป (general practice) 10 สัปดาห์
4. กุมารเวชศาสตร์และสูตินรีเวชศาสตร์ (pediatrics, obstetrics) 10 สัปดาห์
5. ศัลยศาสตร์และกระดูก (surgery and orthopedics) 10 สัปดาห์
6. เลือกเสรี (elective) 4 สัปดาห์

ข้อเสนอต่อการจัดหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต 6 ปีแนวใหม่บนพื้นฐานของการเรียนสายปฏิบัติ

เมื่อเปรียบเทียบหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและ หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต 6 ปีในสาขาการบริบาลเภสัช กรรม จึงมีข้อเสนอแนะในการเปลี่ยนแปลงการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับการเรียนสายปฏิบัติ โดยมีแนวคิดใน การปรับปรุงดังนี้

1. กำหนดให้มีระดับช่วงชั้นการเรียนที่ชัดเจน เป็น ระดับฟรีคลินิก (preclinic) ในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 คลินิก (clinic) ในชั้นปีที่ 4 และ 5 และ ฝึกปฏิบัติงาน (clerkship) ใน ชั้นปีที่ 6
2. การเรียนในระดับ ฟรีคลินิกในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 เป็นการจัดการเรียนพื้นฐานตามระบบเดิมที่จัดแบ่งเป็นภาค การศึกษาดันและปลาย
3. การเรียนในระดับคลินิกในชั้นปีที่ 4 และ 5 และการ ฝึกปฏิบัติงานในชั้นปีที่ 6 ควรจัดการเรียนเป็นแบบ module ตลอดทั้งปี module ละ 10 สัปดาห์ โดยการบูรณาการรายวิชา ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน และมีระบบการเรียน การ ประเมินผล รายวิชาต่าง ๆ เป็นการเฉพาะในแต่ละ module
4. การเรียนการสอนในระดับชั้นคลินิกจะอยู่ ณ แหล่งฝึกปฏิบัติงานเป็นสำคัญ
5. การจัดแบ่ง module ของหลักสูตรแพทยศาสตร บัณฑิตนั้นจะแบ่งตามกลุ่มโรคหรือผู้ป่วยเป็นสำคัญ แต่สำหรับ การจัดแบ่ง module ของคณะเภสัชศาสตร์ จะต้องพิจารณา

<http://portal.in.th/tjpp>

ความเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ที่เน้นในเรื่องของยา ซึ่งสามารถจัดแบ่งได้ดังเช่น เภสัชกรรมชุมชน (community pharmacy) เภสัชกรรมด้านอายุศาสตร์ (general medicine pharmacy) เภสัชกรรมด้านการดูแลผู้ป่วยนอก (ambulatory pharmaceutical care) เภสัชกรรมด้านสารสนเทศทางยา (drug information system) และอื่น ๆ เช่น บริบาลเภสัชกรรมด้านกุมารเวชศาสตร์ ด้านผู้สูงอายุ ด้านมะเร็งวิทยา ด้านผู้ป่วยโรคไต ด้านโรคติดเชื้อ ด้านจิตเวช ด้านศัลยศาสตร์ ด้านผู้ป่วยหนัก ด้านประสาทวิทยา ด้านเภสัชจลศาสตร์คลินิก ด้านโภชนศาสตร์คลินิก ด้านส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

**ตัวอย่างแนวคิดการจัดการสอนแบบ module :
กรณีศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (3)**

ชั้นปีที่ 4: หลักสูตรอาจจัดวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการระบบสาธารณสุขเข้าไว้ด้วยกัน หรือวิชาที่มีความ

เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางชีวภาพก็สามารถจัดไว้ด้วยกัน โดยจัดแบ่งกลุ่มเรียนเป็น 4 modules เพื่อฝึกทักษะพื้นฐาน การบริหารใน 4 ด้านคือ ด้านผู้ป่วยนอก (ambulatory pharmaceutical care) ด้านผู้ป่วยใน (general medicine pharmacy) ด้านเภสัชกรรมชุมชน (community pharmacy) และด้านการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน ซึ่งเปรียบเสมือนการเรียนในชั้นคลินิกของนิสิตแพทย์ รายวิชาที่ประกอบเป็น module ทั้งสี่แสดงในรูปที่ 1

ชั้นปีที่ 5: เนื้อหาของหลักสูตรจะมีความต่อเนื่องจากชั้นปีที่ 4 ในเรื่องของการดูแลผู้ป่วยที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น มีทักษะในการบริหารจัดการโรคเฉพาะราย (disease management) เช่น โรคเรื้อรัง การช้ยาในเด็กและผู้สูงอายุ การช้ยาในภาวะวิกฤติ การดูแลผู้ป่วยที่บ้าน (การเยี่ยมบ้าน) การแพทย์ทางเลือก เป็นต้น โดยจัดแบ่งกลุ่มเรียนเป็น 4 modules เช่นเดียวกัน รายวิชาที่ประกอบเป็น module ดังกล่าวแสดงอยู่ในรูปที่ 2

**รูปที่ 1 ตัวอย่างรายวิชาที่ประกอบเป็น module ในชั้นปีที่ 4
หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต สาขาการบริบาลเภสัชกรรม**

ชื่อวิชา Module 1	หน่วยกิต	ชื่อวิชา Module 2	หน่วยกิต
ระบบยาและสุขภาพ	3	เทคโนโลยีชีวภาพทางเภสัชศาสตร์	1
เครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจทางเภสัชศาสตร์	3	วัคซีนและผลิตภัณฑ์ชีวภาพ	1
ระบบบริการทางเภสัชกรรม	2	เภสัชวิทยา 3	2
การจัดการทางเภสัชศาสตร์	3	เภสัชกรรมปฏิบัติ 2	3
การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม	1	ปฏิบัติการเภสัชกรรมปฏิบัติ 2	1
รวม	12	การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม 2	1
		รวม	9
ชื่อวิชา Module 3	หน่วยกิต	ชื่อวิชา Module 4	หน่วย
Integrated clinical science (เสนอแนะ)	1	การประยุกต์เภสัชจลศาสตร์ในคลินิกปฏิบัติ 2	2
การบริการยาพิเศษที่ห้างสรรพสินค้า	2	เภสัชบำบัด 1	3
การประยุกต์เภสัชจลศาสตร์ในคลินิกปฏิบัติ 1	1	เภสัชบำบัด 2	3
พิษวิทยาคลินิก	2	ปฏิบัติการเภสัชบำบัด 1	1
การบริการเภสัชสนเทศในการบริบาลทางเภสัชกรรม	2	การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม 4	1
การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม 3	1	รวม	10
รวม	9		

รูปที่ 2 ตัวอย่างรายวิชาที่ประกอบเป็น module ในชั้นปีที่ 5 หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต สาขาการบริบาลเภสัชกรรม

ชื่อวิชา Module 1	หน่วยกิต
สมุนไพรเพื่อการบำบัดโรคและเสริมสุขภาพ	3
ปฏิบัติการสมุนไพรเพื่อการบำบัดโรคและเสริมสุขภาพ	1
การบริหารเภสัชกรรมผู้ป่วยไปกลับ	2
ปฏิบัติการบริหารเภสัชกรรมผู้ป่วยไปกลับ	1
การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม 5 (Ambu)	1
วิชาเลือกสายวิชาชีพ	4
รวม	12

ชื่อวิชา Module 2	หน่วยกิต
เภสัชบำบัด 3	3
เภสัชบำบัด 4	3
ปฏิบัติการเภสัชบำบัด 2	1
การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม 6	1
รวม	8

ชื่อวิชา Module 3 (แบ่งเป็น 2 ส่วน)	หน่วยกิต
นิติเภสัชและจริยธรรม	3
วิธีวิทยาการวิจัยการบริหารเภสัชกรรม	1
โครงการเภสัชศาสตร์สาขาบริหารเภสัชกรรม	3
การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม 7 (ร้านยา)	1
รวม	8

ชื่อวิชา Module 4	หน่วยกิต
เภสัชบำบัด 5	3
เภสัชบำบัด 6	3
ปฏิบัติการเภสัชบำบัด 3	1
การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม 8	1
วิชาเลือกสายวิชาชีพ	4
รวม	12

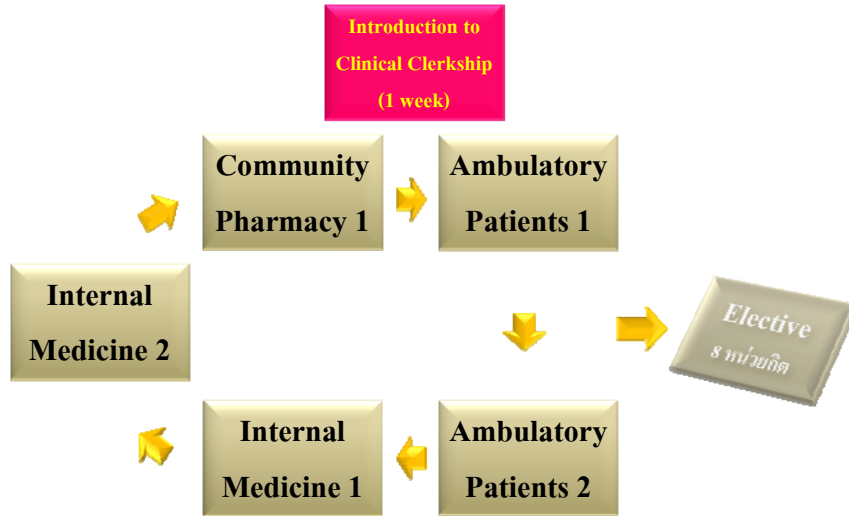
ชั้นปีที่ 6: การเรียนเป็นการปฏิบัติงานในฐานะนิสิตฝึกหัดมีบทบาทในการทำงานเทียบเท่ากับเภสัชกร แต่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเภสัชกรแหล่งฝึก ลักษณะของการจัด module ก็เป็นการฝึกปฏิบัติงานเช่นเดียวกับหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตสาขาการบริบาลเภสัชกรรมที่กำหนดไว้เดิม ลักษณะของ module ดังกล่าวแสดงไว้ในรูปที่ 3

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตสาขาการบริบาลเภสัชกรรมเป็น 6 ปีนี้ เป็นโอกาสอันดีที่ทางคณะเภสัชศาสตร์ จะได้มีการปฏิรูประบบการเรียนการสอนให้อยู่บนฐานของผู้ป่วยอย่างแท้จริง โดยจัดให้มีการเรียนการสอนแบบสายปฏิบัติ ที่มีการเรียนในชั้นคลินิกเป็น module หมุนเวียนทั้งปีนับแต่ชั้นปีที่ 4 เป็นต้นไป หากทำได้จริงก็จะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

1. เภสัชกรที่จบสายบริหารเภสัชกรรม มีทักษะและความรู้ที่มีความชำนาญการเพิ่มขึ้น
2. การผลิตเภสัชกรสาขาการบริบาลเภสัชกรรมมีความชัดเจนว่า เป็นการเรียนการสอนสายปฏิบัติ (pharmaceutical practice) ไม่ใช่สายวิทยาศาสตร์ (pharmaceutical science) และสอดคล้องกับการศึกษาต่อเนื่องในหลักสูตรวุฒิปัตร์เพื่ออบรมเป็นผู้ชำนาญการในเรื่องต่าง ๆ
3. การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องจำนวนอาจารย์ที่ต้องเพิ่มขึ้น คณะเภสัชศาสตร์ต้องมีแผนงานลงทุนในการสร้างคณาจารย์สายปฏิบัติที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรวุฒิปัตร์สาขาต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลง
4. การจัดการสอนแบบ module จะอาศัยแหล่งฝึก

รูปที่ 3 ลักษณะของ module การฝึกปฏิบัติงานในชั้นปีที่ 6

คู่สัญญาเพียงไม่กี่แห่ง เช่นเดียวกับการศึกษาในลักษณะดังกล่าวของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จึงสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องของการหาแหล่งฝึกปฏิบัติงานซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากในขณะนี้ แหล่งฝึกปฏิบัติงานกับคณะเภสัชศาสตร์จะมีความแนบแน่นที่จะต้องลงทุนและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

5. แหล่งฝึกปฏิบัติงานจะมีนิสิตฝึกปฏิบัติงานสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันตลอดทั้งปี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดโอกาสในการพัฒนางานใหม่ ๆ ของแหล่งฝึกได้อย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงักเมื่อไม่มีนิสิตมาฝึกปฏิบัติงาน

6. การจัดการเรียนเป็น module จะทำให้การกำหนด competency ต่าง ๆ ของนิสิตเภสัชศาสตร์สาขาการบริบาลเภสัชกรรม ทำได้ชัดเจนไม่เลือนลอย โดยเมื่อจบการเรียนในแต่ละ module นิสิตจะต้องมีความรู้และทักษะตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งชี้วัดได้โดยการต้องสอบผ่านให้ได้ในแต่ละ module

เอกสารอ้างอิง

- 1) สภาเภสัชกรรม. ข้อบังคับสภาเภสัชกรรมว่าด้วยการรับรองปริญญาประกาศนียบัตรในวิชาเภสัชศาสตร์หรือวุฒิปริญญาตรีในวิชาชีพเภสัชกรรมของสถาบันต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการสมัครเป็นสมาชิก พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา 2551; เล่มที่ 125 ตอนพิเศษ 67ง: 53-9.
- 2) คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2546.
- 3) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต สาขาการบริบาลเภสัชกรรมฉบับ พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ: คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.

The Concept of Practice Based Teaching in the 6 Year Doctor of Pharmacy Curriculum

Sathitpong Thanaviriyakul, Pantita Nukulkit, Russia Pariyakul

Department of Social and Administrative Pharmacy, Chulalongkorn University

Abstract

Owing to the Pharmacy Council, pharmacy curriculum has to be changed to 6 year studying. The change will have a great impact and will also elevate the standard of pharmacy practice. It is a good opportunity to reform students' learning process to be more patient-oriented. This paper proposes the curriculum with 3 levels; preclinic (in the first, second and third years), clinic (the fourth and fifth years), and clerkship (the sixth year). The clinical level consists of 4 modules per year. Each module lasts about 10 weeks. Students will take turn to participate in each module. This change will be a turning point of pharmacy profession development.

Keywords: practice based-teaching, pharmacy education, faculty of pharmaceutical sciences.